

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้หญิงของข้าราชการตำรวจชาย ในจังหวัดสมุทรปราการ ได้สรุปข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 390 คน ทั้งหมด 7 หน่วยงาน ผู้วิจัยขอสรุปการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว ในงานวิจัยครั้งนี้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการตำรวจชายที่สมรสแล้ว พบว่า จำนวน 221 คน (ร้อยละ 56.6) มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ระดับการศึกษาวชิ ฒ ฒ. หรือ ม.6 มีจำนวน 168 คน (ร้อยละ 43.1) ส่วนสถานภาพทางครอบครัวนั้น จำนวน 353 คน (ร้อยละ 90.7) ตอบว่ายังอยู่ด้วยกัน โดยพบว่าอายุที่สมรสครั้งแรกระหว่าง 21 – 25 ปี มีจำนวนถึง 180 คน (ร้อยละ 46.6) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 148 คน จะมีบุตรเพียง 2 คนเท่านั้น (ร้อยละ 41.6) และกลุ่มตัวอย่าง 204 คน (ร้อยละ 53.7) ระบุว่ามีสมาชิก 4 – 5 คนในครอบครัว ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง 150 คน (ร้อยละ 39.2) ตอบว่า มีพี่น้องร่วมบิดามารดา 4 – 5 คน โดยจำนวน 236 คน (ร้อยละ 61.8) ระบุว่า มีพี่น้องที่เป็นชาย 1 – 2 คน และกลุ่มตัวอย่าง 237 คน (ร้อยละ 62.0) ตอบว่ามีพี่น้องเป็นหญิง 1 – 2 คน ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีสมาชิกพี่น้องที่เป็นเพศหญิงและชายในจำนวนเกือบจะเท่ากัน

ข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่การงาน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน (ร้อยละ 86.9) ตอบว่าอยู่ระดับชั้นประทวน ซึ่งในจำนวน 162 คน (ร้อยละ 43.3) ส่วนใหญ่เป็นตำรวจฝ่ายปราบปราม และยังพบว่า อายุการทำงานของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 6 – 10 ปี มีจำนวนถึง 125 คน (ร้อยละ 32.3)

ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการปฏิบัติงานกับผู้ต้องหาหญิง เมื่อเปรียบเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ ร้อยละ พบว่า ตำรวจฝ่ายสอบสวนมีโอกาสดำเนินงานกับผู้ต้องหาหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.18 รองลงมาเป็นตำรวจฝ่ายปราบปราม คิดเป็นร้อยละ 88.89 ถัดมาเป็นตำรวจฝ่ายจราจร คิดเป็นร้อยละ 78.85 และน้อยที่สุด คือ ตำรวจฝ่ายธุรการ คิดเป็นร้อยละ 62.92

ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 135 คน (ร้อยละ 35.5) มีรายได้ต่อเดือน 8,501 – 10,000 บาท ส่วนรายได้ของภรรยาจำนวน 100 คน (ร้อยละ 33.5) ตอบว่ามีรายได้ 8,001 – 10,000 บาทต่อเดือน

5.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสัมพันธภาพคู่สมรส

ผลการศึกษาในเรื่อง การพูดคุยปรึกษาหารือ พบว่า กลุ่มตัวอย่างและภรรยามีการพูดคุยปรึกษาหารือ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตร การพูดคุยถึงปัญหาต่าง ๆ การให้เกียรติกันและกัน เฉลี่ยอยู่ในระดับที่ดี คือ มีการพูดคุยสม่ำเสมอ เอาใจใส่กันและกัน

เรื่องความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่างและภรรยามีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่เฉลี่ยอยู่ในระดับที่ดี คือ ไม่มีปัญหาในการทำกิจกรรมร่วมกันรวมถึงในเรื่องเพศสัมพันธ์

เรื่องการแบ่งงานในครอบครัว พบว่า งานส่วนใหญ่โดยเฉพาะ การดูแลทำความสะอาดบ้าน ซักเสื้อผ้า ไปซื้อของ การทำอาหารจะเป็นหน้าที่ของภรรยา ส่วนการดูแลอบรมเลี้ยงดูบุตร เรื่องเศรษฐกิจ (รายได้ในบ้าน) การดูแลคนในบ้าน การออกงานสังคมนั้น ทั้งกลุ่มตัวอย่างและภรรยาต่างช่วยกันทำ

เรื่องการตัดสินใจในครอบครัว พบว่า การตัดสินใจในอาชีพการงาน ด้านการเงิน การศึกษาของบุตร การออกงานสังคม และการใช้เวลาอยู่ร่วมกัน ทั้งกลุ่มตัวอย่างและภรรยาต่างร่วมกันตัดสินใจ

จากข้อมูล 4 ประเด็นข้างต้น ซึ่งให้เห็นถึงสัมพันธภาพของกลุ่มตัวอย่างกับคู่สมรสมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยปรึกษาหารือเรื่องต่าง ๆ ความพึงพอใจในชีวิตคู่ และการตัดสินใจร่วมกัน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเด็นเรื่องการแบ่งงานกันทำในครอบครัว แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ เช่น การดูแลงานในบ้านและสมาชิกในครอบครัว แต่ก็ยังพบว่า เรื่องการดูแลทำความสะอาดเสื้อผ้า การไปซื้อของ ไปจ่ายตลาด การทำอาหารยังเป็นบทบาทของผู้หญิงเพียงฝ่ายเดียว

5.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มาติดต่อที่สถานีตำรวจเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่า ๆ กัน ส่วนพื้นที่ในที่ทำงานนั้นกลุ่มตัวอย่างจะทำงานร่วมกับเพื่อนตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป ซึ่งกลุ่มตัวอย่างระบุว่าจากลักษณะงาน โดยรวมนั้นจะเกี่ยวข้องกับเพศตรงข้ามในระดับปานกลาง ซึ่งในคำถามที่เกี่ยวกับกรณีการล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดในสถานีตำรวจ

กลุ่มตัวอย่าง 136 คน (ร้อยละ 35.6) ตอบว่า การล่วงละเมิดทางเพศในสถานีดำรวจยังพบน้อย และจำนวน 135 คน (ร้อยละ 135) ตอบว่า ไม่แน่ใจ

สภาพแวดล้อมที่พักอาศัย พบว่า ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่อาศัยแฟลตหรืออาคารชุด คอนโดมิเนียมมากที่สุด

ข้อมูลการท่องเที่ยวพักผ่อน ผลการศึกษา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและร้านอาหาร เป็นสถานที่กลุ่มตัวอย่างไปมากที่สุด แต่สถานที่ท่องเที่ยวหลังเลิกงาน และสถานที่เที่ยวอื่น ๆ เช่น ห้างสรรพสินค้า คาราโอเกะ อาบอบนวด ผับ สนามกีฬา สวนสาธารณะ ต่างจังหวัด บ้านญาติ วัด กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 26 – 51 คน (ร้อยละ 6.9 – 13.4) ตอบว่าไปสัปดาห์ละ 1 หรือ 2 ครั้ง หากกลุ่มตัวอย่าง 281 – 344 คน (ร้อยละ 73.8 – 90.8) ตอบว่าไม่เคยไป ที่เป็นเช่นนั้นเพราะตำรวจให้เหตุผลว่างานของตำรวจเป็นงานที่หนักและต้องทำทุกวัน ไม่สามารถลาหยุดงานได้เหมือนอาชีพอื่น ๆ นอกจากนั้น รายได้ที่ยังต่ำก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่เป็นข้อจำกัดไม่ให้ไปเที่ยวพักผ่อนได้

ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่ไปท่องเที่ยวพักผ่อนด้วย ผลการศึกษา พบว่า ถ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและร้านอาหาร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะไปกับครอบครัว แต่ถ้าเป็นร้านอาหารมักจะไปกับเพื่อนที่เป็นเพศชายมากกว่า ส่วนสถานที่เที่ยวหลังเลิกงาน เช่น บ้านเพื่อน คาราโอเกะ ห้างสรรพสินค้า อาบอบนวด ผับ สนามกีฬา เที่ยวต่างจังหวัด สวนสาธารณะนั้น กลุ่มตัวอย่างจะไปครอบครัวและเพื่อนที่เป็นเพศชายมากกว่าหญิง แต่สถานที่เที่ยวอื่น ๆ เช่น สนามกีฬา ห้างสรรพสินค้า บ้านญาติ คาราโอเกะ วัด กลุ่มตัวอย่างจะไปกับครอบครัวที่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

5.1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกรับสื่อ

ข้อมูลเกี่ยวกับการรับสื่อ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างตอบว่ารับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศจากโทรทัศน์มากที่สุด คือ จำนวน 1 – 3 ครั้งต่อสัปดาห์

ทัศนคติต่อการนำเสนอภาพข่าวทางโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ พบว่า การลงข่าวของสตรีโดยไม่คาดหน้าหรือปกปิดอวัยวะ การปล่อยภาพเปลือย ภาพลามกทางอินเทอร์เน็ต การใช้สตรีนุ่งน้อยห่มน้อยในโฆษณาสินค้า และกรณีข่าวอดีตนักการเมืองลวนลามผู้หญิง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นการล่วงละเมิดทางเพศในระดับปานกลางถึงค่อนข้างมาก

จากข้อมูลข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ถ้าลักษณะการล่วงละเมิดทางเพศมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวมอย่างชัดเจน โดยสังคมลงความเห็นตรงกันว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เช่น ภาพโป๊เปลือยจากสื่อ ระดับการล่วงละเมิดสามารถระบุได้ว่าอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างมากในกรณีเดียวกัน คือ ตัวอย่างข่าวที่ขมมาแสดงถึงพฤติกรรมที่มีแนวโน้มไปทางเพศ โดยมีการกระทำที่ชี้ชัดว่าเป็นการล่อลวง โน้มน้าวให้มีเพศสัมพันธ์ สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเป็นการล่วงละเมิดทางเพศที่รุนแรง

5.2 อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม เพื่อวิเคราะห์ในสมการถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Multiple Regression) โดยกำหนดตัวแปรทั้งหมด 14 ตัว มีผลดังนี้

5.2.1 อายุ

ในการศึกษาด้านอายุ พบว่า อายุของกลุ่มตัวอย่างไม่มีอิทธิพลต่อการล่วงละเมิดทางเพศ (ดูตารางที่ 4.22) หมายถึง อายุไม่ได้เป็นปัจจัยที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศ แสดงว่าพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศอาจเกิดได้ทุกช่วงวัย เพียงแต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่จะส่งเสริมให้มีพฤติกรรมออกมาอย่างไร เช่น การอบรมเลี้ยงดู ระดับการศึกษา สภาพแวดล้อม ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้ ดำรวจส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยผู้ใหญ่ อาจเป็นไปได้ว่าการที่จะทำสิ่งใดอาจจะผ่านระบบความคิด การไตร่ตรอง การยับยั้งชั่งใจ หรืออาจเป็นเพราะมีปัจจัยอื่น ๆ มาประกอบกัน

5.2.2 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ (ดูตารางที่ 4.22) แสดงว่าระดับการศึกษาจะสูงหรือต่ำ จะมากหรือน้อยไม่ได้เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศแต่อย่างใด ยกตัวอย่างสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน จะพบว่ามิทั้งคนชนชั้นกรรมกรจนถึงระดับผู้บริหารประเทศที่ล่วงละเมิดต่อผู้หญิง ดังที่เห็นเป็นข่าวบ่อย ๆ เช่น นักการภารโรง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ครูอาจารย์ นักการเมือง ทูต แพทย์ ตำรวจ เป็นต้น

5.2.3 ชัยยศ

จากการศึกษา พบว่า ชัยยศมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (จากตารางที่ 4.22) แสดงว่า ชัยยศ (ตำแหน่ง) ของข้าราชการตำรวจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ กล่าวคือ ยิ่งชัยยศสูงตำแหน่งสูงขึ้นจะยังมีโอกาสให้กระทำการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้หญิงมากขึ้น เนื่องจากตำรวจที่มีชัยยศหรือตำแหน่งสูงย่อมมีอำนาจ โอกาส และอิทธิพลที่จะกระทำการใด ๆ ง่ายกว่าตำรวจที่ชัยยศต่ำ

5.2.4 รายได้

ในการศึกษารายได้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า รายได้ของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการล้วงละเมิดทางเพศ (ดูตารางที่ 4.22) รายได้ไม่ได้เป็นปัจจัยที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมการคุกคามหรือล้วงละเมิดทางเพศ จากข้อมูลรายได้ของตำรวจ พบว่า ส่วนใหญ่จะมีรายได้อยู่ระหว่าง 8,509 – 10,000 บาท ดังนั้น จากการศึกษาของ อรพินท์ สพโชคชัย (2542) ที่กล่าวถึงลักษณะการล้วงละเมิดทางเพศแบบตั้งข้อเงื่อนไขแลกเปลี่ยน เช่น ให้เงิน ให้ของ เพื่อความเสนาหา อาจจะไม่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ หรือถ้ามีอาจจะมีโอกาสเกิดขึ้นน้อย

5.2.5 ระยะเวลาทำงาน

จากการศึกษา พบว่า ระยะเวลาการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมล้วงละเมิดทางเพศอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 (จากตารางที่ 4.22) แสดงว่าจำนวนปีที่ทำงานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการล้วงละเมิดทางเพศ กล่าวคือ ระยะเวลาทำงานยิ่งนาน พฤติกรรมการล้วงละเมิดทางเพศยิ่งน้อย

5.2.6 ลักษณะงาน

ในการศึกษาลักษณะงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ลักษณะงาน ได้แก่ งานปราบปรามงานสืบสวนสอบสวน งานจราจร และงานธุรการ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการล้วงละเมิดทางเพศ (ดูตารางที่ 4.22) สืบเนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการปฏิบัติงานกับผู้ต้องหาหญิงของฝ่ายสอบสวนก็ดี ฝ่ายปราบปรามก็ดี หรือแม้แต่ฝ่ายจราจรก็ดี แม้จะมีโอกาสพบเจอกับผู้ต้องหาหญิงมากกว่าฝ่ายธุรการ แต่ด้วยลักษณะการทำงานที่ไม่เอื้ออำนวยที่จะกระทำการล้วงละเมิดทางเพศได้ กล่าวคือ บรรยากาศที่ไม่เหมาะสม สถานที่ หรือด้วยเนื้อหาของงาน อาจทำให้ไม่เกิดการคุกคามทางเพศได้ นอกจากนี้มีความเป็นไปได้ว่า พฤติกรรมการคุกคามทางวาจา กิริยาท่าทางและโดยการสัมผัสร่างกายนั้น มักจะเป็นพฤติกรรมที่เกิดเฉพาะผู้ล้วงละเมิดและผู้ถูกกระทำเพียง 2 คน ผู้อื่นจึงไม่อาจล่วงรู้ถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้

2.5.7 ความเห็นพ้องและความพึงพอใจ

จากการศึกษาเรื่อง “การพุดคุยปรึกษาหารือ” และ “ความพึงพอใจในชีวิตคู่” นั้นไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการล้วงละเมิดทางเพศ (ดูตารางที่ 4.22) หมายความว่า ถึงแม้สามีภรรยาจะมีการพุดคุยปรึกษาหารือและมีความพึงพอใจในชีวิตคู่มากหรือน้อยก็ตาม อาจไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการล้วงละเมิดทางเพศแต่อย่างใด แสดงว่าความเห็นพ้องกัน ความพึงพอใจของกันและ

กันไม่ว่าจะอยู่ในระดับที่ดีหรือไม่ดีก็ตาม โอกาสที่ผู้ชายจะไปคุกคามทางเพศนั้นอาจจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ ดังนั้น คำอธิบายของ สเปนเนียร์ (1987) ที่กล่าวว่า ความเห็นพ้อง ความพึงพอใจ ความกลมเกลียว และการแสดงความรักของกลุ่มสมรสสามารถนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีในชีวิต ไม่อาจนำมาหาผลต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศได้ หรือแนวคิดของสิริสมร สุขสวัสดิ์ ที่กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว การให้ความรัก ความผูกพัน ความใกล้ชิดสนิทสนม การเอาใจใส่ดูแลกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และแนวคิดของศรีทัตติมา พานิชพันธ์ กล่าวถึงความผูกพันรักใคร่ ความใกล้ชิด ความสนิมสนมในครอบครัวก่อให้เกิดผลดีนั้น ก็ไม่อาจนำมาหาผลต่อพฤติกรรมการคุกคามทางเพศได้

5.2.8 บทบาทหญิงชายในครอบครัว

จากการศึกษา พบว่า บทบาทหญิงชายในครัวเรือน ได้แก่ การแบ่งงานกันทำและการตัดสินใจร่วมกัน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 (ดูตารางที่ 4.22) แสดงว่า บทบาทหญิงชายในครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ กล่าวคือ ถ้าสามีภรรยาทำงานและตัดสินใจร่วมกันในระดับมาก พฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศจะน้อย แต่ถ้าสามีภรรยาต่างคนต่างทำงาน ไม่มีการตัดสินใจร่วมกัน โอกาสที่จะเกิดพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศจะสูง

5.2.9 สภาพแวดล้อมที่ทำงาน

จากผลการศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมที่ทำงาน ได้แก่ ลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับเพศตรงข้าม และการล่วงละเมิดทางเพศในสถานที่ทำงานมีมากน้อยเพียงใด พบว่า สภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 (จากตารางที่ 4.22) แสดงว่า สภาพแวดล้อมที่ทำงานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ กล่าวคือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีจะเปิดโอกาสให้เกิดการคุกคามทางเพศได้

5.2.10 จำนวนครั้งที่รับสื่อ

ในการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่รับสื่อ พบว่า จำนวนตำรวจ 179 คน (ร้อยละ 51.5) ที่รับข่าวในเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศจำนวน 1-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศแต่อย่างใด จากข้อมูลนี้สันนิษฐานได้ว่า ไม่ว่าจะได้รับข่าวสารเป็นจำนวนมากน้อยครั้งเพียงไรก็ไม่ส่งผลต่อจิตใจจนนำไปสู่พฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศได้ ที่เป็นเช่นนั้นอาจจะมีแนวโน้มมาจากข่าวที่สื่อนำเสนอมักเป็นข่าวที่เสนอผลการกระทำ หรือเป็นการเล่าลำดับ

5.3 ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศของข้าราชการตำรวจ ได้ข้อค้นพบดังนี้

1. **ชั้นยศ** ผลการวิจัยนี้เมื่อนำแนวคิดพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศของ อรพินท์ สพโชคชัย (2542) มาอธิบาย จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การล่วงละเมิดทางเพศเป็นเรื่องที่ผู้มีอำนาจนำไปใช้เป็นเงื่อนไขในการแลกเปลี่ยนเพื่อบรรลุความต้องการของตนเอง (Quid Pro Quo) เช่น กรณีหัวหน้างานและลูกน้อง นายจ้างและลูกจ้าง ครูและนักเรียน ตำรวจกับผู้ต้องขัง เป็นต้น นอกจากนี้งานวิจัยของ ชีรพงษ์ บัวห่อ (2544) พบว่า การล่วงละเมิดทางเพศโดยวาจา กิริยา ท่าทาง จนถึงการคุกคามทาง ร่างกายนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากระบบโครงสร้างอำนาจในองค์กร คือ ผู้ที่มีอำนาจตาม โครงสร้างในองค์กรสามารถอ้างสิทธิ์ที่จะกระทำการใด ๆ โดยผู้ถูกกระทำจะไม่กล้าปฏิเสธหรือต่อต้าน ยกตัวอย่างเช่น ผู้คุมขังที่เป็นตำรวจอาจจะอ้างสิทธิ์เข้าไปกระทำการใด กับผู้ต้องหาได้ โดยผู้ที่ถูกคุกคามไม่อาจจะขัดขึ้นเนื่องด้วยเพราะกลัวคำขู่ การถูกกลั่นแกล้ง การถูกทำร้ายร่างกาย เป็นต้น หรืออาจจะเป็นรูปแบบของการยื่นข้อเสนอ ดึงข้อเงื่อนไขแลกเปลี่ยนให้กับผู้ถูกคุกคามได้เช่นกัน เช่น การลดหย่อนโทษ การอำนวยความสะดวกให้เป็นกรณี เป็นต้น

2. **ระยะเวลาทำงาน** จากการศึกษา พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีอายุการทำงานนานจะมีพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้หญิงน้อย ข้อค้นพบที่ได้คือกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ชั้นประทวนมีอายุราชการอยู่ระหว่าง 6 – 10 ปี รองลงมามีอายุราชการระหว่าง 11-15 ปี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีอายุระหว่าง 31-40 ปี เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นโอกาสที่จะไปคุกคามหญิงอื่นอาจจะมีน้อย อาจเป็นไปได้ว่าระยะเวลาทำงานนานทำให้เห็นแบบอย่างที่ดี รวมถึงวัฒนธรรมในองค์กรที่ดี ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อทัศนคติในเรื่องเพศไปในเชิงบวก ในทางตรงข้าม ตำรวจที่เพิ่งเข้ามารับราชการและมีอายุไม่มาก ประสบการณ์ยังน้อยอาจมีความเป็นไปได้ที่จะกระทำการคุกคามทางเพศ ซึ่งอาจจะเป็นด้วยวัยที่ยังหนุ่ม มีความศีกะนอง ขาดสติยับยั้งชั่งใจ หรือในกรณีตำรวจที่จบจากโรงเรียนนายร้อยและเข้ามารับราชการตำรวจ ซึ่งมีอายุการทำงานไม่นานแต่ยศตำแหน่งสูง อาจมีความเป็นไปได้ที่จะกระทำการคุกคามหญิงอื่นได้เช่นกัน เพราะมีโอกาสสูงกว่าตำรวจชั้นผู้น้อยที่แม้จะมีอายุการทำงานไม่นาน ซึ่งงานวิจัยของ เอกทวีศักดิ์ ธีระบัญชาศักดิ์ (2543) พบว่า ความคิดเห็นต่อเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศและการเลือกคู่ครองของนักเรียนนายร้อยนั้น นักเรียนนายร้อยตำรวจยังคงคิดแบบประเพณีนิยม คือ ทรศนะต่อเพศหญิงยังไม่เปิดกว้าง มองเพศหญิงว่าเป็นเพศที่

อ่อนแกว่า ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าตำรวจที่อายุการทำงานน้อยและยังมียศตำแหน่งสูง โอกาสที่จะถูกคามทางเพศต่อผู้หญิงย่อมมีมากกว่าตำรวจที่อายุการทำงานนาน

3. บทบาทหญิงชายในครอบครัว จากข้อมูลข้างต้น ซึ่งให้เห็นว่าถ้าสามีภรรยาทำงานร่วมกัน และตัดสินใจร่วมกัน มีความเป็นไปได้ว่าผู้ชายจะมีพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้หญิงน้อยที่เป็นเช่นนั้น เพราะการที่เพศชายร่วมคิดร่วมทำกับฝ่ายหญิง โดยไม่แบ่งแยก ไม่กำหนดกฎเกณฑ์ ไม่กดขี่เรื่องเพศ การปฏิบัติต่อเพศหญิงจึงมีความเท่าเทียมกัน มีการให้เกียรติซึ่งกันและกัน จากข้อค้นพบที่ได้ พบว่า ค่าเฉลี่ยการแบ่งงานกันทำของสามีภรรยาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนค่าเฉลี่ยในการตัดสินใจ ร่วมกัน พบว่า มีระดับค่อนข้างสูง จึงสอดคล้องกับแนวคิดของสิริพรรณ มิ่งวานิช (2537) กล่าวว่า ความสัมพันธ์จะดีมาน้อยนั้น ควรคำนึงถึงบทบาทหน้าที่และการปรับตัวเข้าหากัน ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งก็ตรงกับคำอธิบายของ จรรยา สุวรรณทัต (2533) ที่กล่าวว่า การรู้จักบทบาทและหน้าที่ให้สอดคล้องในการนำไปปฏิบัติจะนำไปสู่การมีสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว นอกจากนี้ผลการวิจัยของ แจน ดิซซาร์ด (Jan Dizzard ; อ้างถึงใน ปรารณา ศิริศรัทธาธรรม. 2543) เรื่องความสัมพันธ์ที่เสมอภาคระหว่างสามีภรรยามีผลสอดคล้องด้วยว่า การแบ่งงานภาระรับผิดชอบงานภายในบ้านให้ สมดุลกัน จะก่อให้เกิดความรัก ความอบอุ่นและเห็นอกเห็นใจกันมากขึ้น ซึ่งตรงกับข้อสมมติฐานที่ว่า บทบาททางเพศในครอบครัวมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังพบอีกว่า การแบ่งงานในครอบครัวของกลุ่มตำรวจ คือ โดยเฉพาะงานที่ต้องรับผิดชอบดูแลบ้านนั้นยังคงเป็นหน้าที่ของผู้หญิง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงยังคงถูกคาดหวังให้ทำงานเหล่านี้ตามกรอบแนวคิดของ ภัสสร ลิมานนท์ (2542) ที่อธิบายถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดบทบาททางเพศ คือ ปัจจัยทางธรรมชาติและชีวภาพตามสภาพร่างกายของเพศหญิง ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ จินดาศักดิ์ (2538) และงานวิจัยของ แววรุ่ง นาวานุญนิชม ที่มีผลออกมาว่าการรับผิดชอบงานบ้าน ส่วนใหญ่ยังคงเป็นหน้าที่ของภรรยา

4. สภาพแวดล้อมที่ทำงาน ข้อค้นพบ คือ 1) สภาพห้องที่ทำงาน จากการศึกษา พบว่า ตำรวจจำนวน 184 คน (ร้อยละ 47.2) ตอบว่าลักษณะงานนั้นเกี่ยวข้องกับเพศหญิงในระดับปานกลาง และตำรวจจำนวน 136 คน (ร้อยละ 35.6) ตอบว่าในสถานที่ทำงานโอกาสที่จะเกิดการล่วงละเมิดทางเพศมีน้อย และอีก 135 คน (ร้อยละ 35.5) ตอบว่าไม่แน่ใจว่าจะมีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นหรือไม่ (ดูตารางที่ 4.10) แสดงว่า การสร้างสภาพแวดล้อมหรือการสร้างสถานการณ์ที่ไม่เป็นที่ต้องการ (Hostile or Discriminatory Environment) คือ เป็นลักษณะการล่วงละเมิดทางเพศโดยวาจา โดยการแสดงกิริยาท่าทาง หรือโดยการสัมผัสร่างกาย เช่น การดูรูปร่างผู้หญิงอย่างจงใจ การใช้สายตาที่ส่องไปในทางเพศ การใช้คำพูดที่ส่องไปในทางลามก การพูดแซว การหยอกล้อจับต้อง

ร่างกาย อาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ถ้าโอกาสเอื้ออำนวย ซึ่งสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยด้านกายภาพอาจเปิดโอกาสให้เกิดการคุกคามทางเพศได้ กล่าวคือ หากสถานีดำรวจมีห้องสอบสวนที่ไม่เหมาะสม บุคคลภายนอกไม่สามารถมองเห็นภายในได้ หรือตำรวจมีห้องทำงานที่เป็นส่วนตัวปิดมิดชิด อาจเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาหญิงหรือบุคคลที่ถูกสืบพยานอาจจะถูกคุกคามทางเพศได้ง่าย ซึ่งตรงตามทฤษฎีอาชญาวิทยาระบุว่า ปัจจัยด้านกายภาพ (Physical Factors) ถือเป็นสาเหตุหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมและความเป็นอยู่ของมนุษย์ 2) จากงานวิจัยชิ้นนี้ถ้านำข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานกับเพื่อนร่วมงานมาวิเคราะห์ จะเห็นว่าการทำงานของตำรวจจะต้องทำงานกับเพื่อนร่วมงานหลายคน อีกทั้งมีแต่เพศชายเป็นส่วนใหญ่ โอกาสที่จะเกิดพฤติกรรมการคุกคามทางเพศจึงมีค่อนข้างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซีรพงษ์ บัวหล้า (2544) ที่พบว่า อัตราส่วน เพื่อนร่วมงานในสถานที่ทำงานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในองค์กร กล่าวคือ ในที่ทำงานถ้ามีอัตราส่วนเพศหญิงน้อยกว่าเพศชาย พฤติกรรมการคุกคามทางเพศจะถูกแสดงออกได้ง่ายกว่าสถานที่ทำงานที่มีอัตราส่วนเพื่อนร่วมงานแบ่งตามเพศที่พอ ๆ กัน ดังนั้น ในสถานีดำรวจอาจจะมี พฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศเกิดขึ้นได้

5. ค่านิยมและวัฒนธรรม ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ตำรวจยังมีทัศนคติแบบประเพณีนิยมต่อผู้หญิงในระดับปานกลาง ได้แก่ เรื่องการเที่ยวกลางคืน การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น กลุ่มตัวอย่างตอบว่าผู้ชายทำได้แต่ผู้หญิงทำไม่ได้ถือว่าเป็นเรื่องไม่ดี ในขณะที่เดียวกันเรื่องวัฒนธรรมที่มองว่าผู้ชายไม่ควรล่อลวงเสียผ้าผู้หญิง และผู้หญิงไม่สามารถนั่งฝ่ากระโปรงรถยนต์ก็ยังมีอยู่ ซึ่งผลสำรวจได้สอดคล้องกับนักคิดหลายท่าน คือ เรียช (Reiss, 1960) จรียา พงศ์วิวัฒน์ (2526) อมรา สุนทรธาดา (2542) หรือ นันทวัน ชันตะคิลก (2543) ที่อธิบายว่า ค่านิยมที่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ การประเมินพฤติกรรมผู้หญิงและผู้ชายอย่างแตกต่างกัน โดยที่สังคมให้สิทธิต่าง ๆ แก่ผู้ชายมากกว่า จะทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันหรือไม่เสมอภาคทางเพศ นอกจากนี้ตามแนวคิดของ โบรฮานและคัตเนอร์ (Brohan and Kutner, 1976) ยังกล่าวถึง ความคิดเกี่ยวกับบทบาททางเพศแบบประเพณีนิยมว่า อย่างในสังคมไทยผู้ชายถือว่าเป็นผู้นำในครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ โดยสังคมกำหนดให้เพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอเหมาะที่จะอยู่แต่ในบ้าน และไม่ควรมียานพาหนะเท่าเทียมผู้ชาย และในเรื่องกิจกรรมทางเพศผู้ชายจะมีลักษณะเป็นฝ่ายกระทำ ส่วนผู้หญิงจะมีลักษณะเป็นผู้ถูกกระทำหรือฝ่ายสนอง ดังนั้นผู้หญิงจะต้อง “รักษาวลสงวนตัว ไม่คบชู้ผู้ชาย” แต่ฝ่ายชายกลับมีสิทธิเสรีภาพอย่างไม่มีขอบเขต และไม่ถูกสังคมดำเนินแต่อย่างไร ดังนั้น การที่ผู้ชายยังมีทัศนคติค่านิยมและยึดถือประเพณีนิยม จึงมีแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมคุกคามทางเพศต่อผู้หญิงได้ เช่น งานวิจัยของ ศรีสุมาลย์ ศาสตร์สาระ (2544) ที่ผลการศึกษา พบว่าวัยรุ่นหญิงยังมีทัศนคติต่อเรื่องเพศตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย คือ วัยรุ่นชายเห็นด้วยกับการมี

เพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานถ้าหากว่ารักกัน ในขณะที่วัยรุ่นหญิงเห็นด้วยเพียงร้อยละ 17 และวัยรุ่นชายเกือบร้อยละ 50 คิดว่าผู้ชายควรเป็นผู้เริ่มกิจกรรมทางเพศ มีเพียงร้อยละ 3 ของผู้หญิงที่เห็นด้วย ดังนั้น การที่เพศชายยังมีความคิดแบบประเพณีนิยมดั้งเดิม โดยการตั้งข้อจำกัดฝ่ายหญิงว่าควรทำสิ่งใด ไม่ควรทำสิ่งใด มีผลต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศมาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อสมมติฐาน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศของข้าราชการตำรวจ ได้ข้อค้นพบดังนี้

จากผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้หญิงโดยวาจา กิริยาท่าทาง และโดยการสัมผัสร่างกาย มีระดับการกระทำที่แตกต่างกัน คือ การคุกคามทางวาจา เช่น การเล่าเรื่องตลกตลก การพูดต่อเสียง พูดล้อเล่น การวิจารณ์ หรือการพูดโน้มน้าวในด้านเพศ ระดับการกระทำของกลุ่มตัวอย่างจะอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.52) แต่การคุกคามโดยกิริยาท่าทาง เช่น การมอง การใช้สายตาทะเยอทะโลม การแสดงสีหน้าท่าทาง พบว่า การกระทำอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.24) ส่วนการคุกคามโดยการแตะเนื้อต้องตัว เช่น การถือโอกาสจับมือถือแขน การโอบกอด การจับต้องของสงวน พบว่า การกระทำอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.88)

จากข้อมูลที่ได้ข้างต้น ถ้านำพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกันจะพบว่า พฤติกรรมการคุกคามทางวาจาอาจจะถือได้ว่ารุนแรงน้อยที่สุด เนื่องจากมีระดับการกระทำมากกว่า พฤติกรรมทางกิริยาท่าทางและการสัมผัสร่างกาย ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่า การใช้คำพูดเป็นสื่อที่ง่ายต่ออีกฝ่ายหนึ่งให้รับรู้ถึงความต้องการ โดยที่ผู้อื่นไม่สามารถล่วงรู้ได้ หรืออาจเป็นเพราะวัฒนธรรมไทยแต่เดิมไม่ได้คิดว่าการเล่าเรื่องเพศหรือพูดคุยเรื่องเพศต่อผู้หญิงจะเป็นเรื่องไม่ดี ดังนั้น พฤติกรรมทางวาจาจึงเกิดขึ้นง่ายกว่า และไม่มีความรุนแรงมาก อีกทั้งผู้ถูกคุกคามสามารถจะหลีกเลี่ยงเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพงษ์ บัวหล้า (2544) ที่อธิบายว่า พฤติกรรมการคุกคามที่พบบ่อยที่สุด คือ ทางวาจา ซึ่งอาจถือได้ว่าไม่เป็นเรื่องของการคุกคามทางเพศ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะผู้ถูกคุกคามสามารถจัดการกับสถานการณ์นั้นได้ เช่น การเดินหนี ทำเฉย หรือหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า

ส่วนพฤติกรรมทางกิริยาท่าทางและการสัมผัสร่างกาย อาจถือได้ว่ารุนแรงระดับปานกลางถึงระดับมากตามลำดับ ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่า การที่จะแสดงกิริยาท่าทางใด ๆ นั้นต้องขึ้นอยู่กับเวลาและสถานที่ด้วย เช่น การใช้สายตามองเรือนร่างผู้หญิง การแสดงท่าทางที่สื่อไปทางเพศ การส่งภาพ ส่งข้อความในทางเพศ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามบางครั้งพฤติกรรมบางอย่างก็ยากที่จะพิจารณาว่าเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่ เพราะอาจจะแฝงมาในรูปการหยอกล้อ ความสนิทสนมกัน โดยที่อีกฝ่ายไม่ได้คิดว่าจะเป็นการคุกคามทางเพศ เช่น การจับมือถือแขน การลูบหัว ลูบหลัง การโอบกอด เป็นต้น จนกระทั่งรุนแรงไปถึงการแตะเนื้อถึงตัวของอีกฝ่ายโดยผู้ถูกคุกคามรู้

สึกไม่ปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพงษ์ บัวหล้า (2544) ที่พบว่าพฤติกรรมการคุกคามโดยกายสัมผัส สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเป็นการล่วงละเมิดทางเพศ ดังนั้น จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางวาจาจะพบมากที่สุดแต่มีผลความรุนแรงน้อย ผิดกลับพฤติกรรมทางอาถัปกรณ์ิรยาทำทางและการสัมผัสร่างกายที่ถือว่าเป็นความรุนแรงต่อผู้ถูกคุกคามมากกว่า

5.4 การทดสอบสมมติฐาน

5.4.1 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

บทบาททางเพศในครอบครัวมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศโดยผู้ที่ช่วยงานบ้านมีความสัมพันธ์ที่ติดอภรรยาว่าจะมีการละเมิดน้อย ผลจากการทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ พบว่า การแบ่งงานกันทำและการตัดสินใจร่วมกันมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 (ตารางที่ 4.22) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงว่าบทบาทหญิงชายในครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ กล่าวคือ ยิ่งแบ่งงานกันในครอบครัวจะยิ่งละเมิดน้อยหรือไม่มีการละเมิดเลย ซึ่งให้เห็นว่าเป็นการปฏิบัตินิสัยจากการให้เกียรติภรรยา นำไปสู่การปฏิบัติต่อสตรีทั่ว ๆ ไปได้

5.4.2 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ทัศนคติเกี่ยวกับเพศมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ กล่าวคือ ถ้ามีทัศนคติว่าเพศหญิงเพศชายมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน น่าจะมีผลต่อพฤติกรรมระหว่างเพศหญิงเพศชายที่ดี ผลการทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับเพศไม่มีผลต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศแต่อย่างใด ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 2 นี้ว่า ทัศนคติเกี่ยวกับเพศจะเป็นเชิงบวกหรือลบก็ไม่สามารถบอกได้ว่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ

5.4.3 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

วัฒนธรรมและค่านิยมทางเพศต่างกันจะมีผลต่อพฤติกรรมทางเพศที่ต่างกัน โดยผู้ที่มีวัฒนธรรม ค่านิยมต่อสตรีในด้านดี น่าจะมีพฤติกรรมทางเพศที่ดีต่อผู้หญิง คือ ไม่ละเมิดหรือละเมิดน้อย ผลการทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ พบว่า ค่านิยมและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 (ตารางที่ 4.22) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3 นี้ แสดงว่าเพศชายที่มีค่านิยมและวัฒนธรรมทางเพศแบบใหม่จะมีพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศน้อย

แต่ถ้าเพศชายมีค่านิยมและวัฒนธรรมทางเพศแบบประเพณีนิยม มองในเรื่องเดียวกันว่าผู้ชายทำได้ ผู้หญิงทำไม่ได้ พฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศจะมาก

5.5 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง ทศนคติและพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้หญิงของข้าราชการ ตำรวจเพศชายในเขตจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ชั้นยศ ระยะเวลาที่ทำงาน บทบาทหญิงชายในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่ทำงาน และค่านิยมวัฒนธรรมทางเพศ มีผลต่อพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันแก้ไขดังนี้

ในระดับบุคคล คือ ควรเริ่มตั้งแต่ผู้ปฏิบัติงานในที่นี้ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ตามลำดับ

ในระดับแผนงาน โดยการผลักดันไปสู่นโยบาย คือ มีกฎหมายในเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศที่ชัดเจนและครอบคลุม และมีการรณรงค์ให้ประชาชนและสังคมตระหนักถึงผลกระทบเรื่องพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ

5.5.1 แนวทางในการป้องกันปัญหา

1. เนื่องจากสถาบันครอบครัวเป็นสถานที่แรกในการอบรมสั่งสอนให้เด็กเรียนรู้ และปรับตัวให้เข้ากับสังคม จึงมีความจำเป็นที่พ่อแม่ต้องสอนเด็กให้รู้เรื่องบทบาททางเพศที่ถูกต้อง เช่น การช่วยเหลืองานในครอบครัวโดยไม่เลือกปฏิบัติว่าเพศหญิงต้องทำงานอย่างหนึ่ง เพศชายทำงานอีกอย่างหนึ่ง การสอนเรื่องการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น

2. ในสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องสอนเรื่องบทบาททางเพศด้วย เนื่องจากเด็กเข้าสู่วัยเรียนจะมีความสนิทสนมกับเพื่อนต่างเพศมากขึ้น จึงจำเป็นต้องให้ความเข้าใจว่าจะปฏิบัติกับเพื่อนต่างเพศในระดับใด และควรสอนวิธีการป้องกันแก้ไขให้กับเด็กเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาอย่างไร เช่น ปัจจุบันโรงเรียนมีการสอนเรื่องเพศศึกษาก็ควรจะให้ความรู้เรื่องการคุกคามทางเพศไปในเวลาเดียวกันด้วย

3. ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศให้กับตำรวจทุกระดับ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การเปิดเวทีอภิปรายร่วมกับนักวิชาการ หน่วยงานหรือองค์กรอิสระที่มีประสบการณ์ด้านผู้หญิงและเด็ก รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งความคิดเห็นกับผู้ถูกคุกคาม เพื่อทราบว่า การล่วงละเมิดทางเพศเป็นอย่างไร มีผลกระทบอย่างไร ทั้งนี้ประเด็นเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศอาจจะเป็นประเด็นใหม่สำหรับสังคมไทย ดังนั้น การจัดประชุม

เชิงปฏิบัติการหรือการเปิดเวทีอภิปรายอาจจะเป็นการสอดแทรกไปกับประเด็นอื่น ๆ เช่น อภิปราย ร่วมกับการรณรงค์เรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์ เป็นต้น

4. สื่อ เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีในด้านการติดต่อสื่อสารมีอิทธิพลอย่างมาก และเข้าถึง กลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็ว ดังนั้น ควรมีการสร้างข้อมูลเพื่ออธิบายถึงขอบข่ายการละเมิด หรือการ ป้องกันภัย โดยผ่านทางโทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ แผ่นพับ เป็นต้น เพื่อให้สังคมตระหนักและ เข้าใจ สาระสำคัญเพื่อนำไปสู่การระวังป้องกัน

5.5.2 แนวทางในการแก้ไขปัญห

1. ในหน่วยงานควรมีกฎระเบียบ หรือข้อบังคับในการปฏิบัติงานให้มีประเด็นที่เกี่ยวกับการ ดำเนินการต่อการล่วงละเมิดทางเพศที่อาจเกิดกับผู้ร่วมงาน ผู้ต้องขัง หรือประชาชนที่มาติดต่อ ราชการไม่ว่าจะเป็นในสถานที่ทำงานหรือนอกเวลาปฏิบัติงาน โดยการสร้างวัฒนธรรมในองค์กรที่ เน้นการให้เกียรติระหว่างเพศ นอกจากนี้ผู้ที่มียศตำแหน่งสูง เพิ่งเข้ามาทำงานควรได้รับการ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยน อบรมจริยธรรมจากตำรวจรุ่นพี่

2. เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้ารับราชการตำรวจควรได้รับการอบรมเรื่องโทษทางวินัย อันเกิดจาก การล่วงละเมิดทางเพศ เพื่อจะได้ขจัดเกลียดใจและลดการละเมิดทางเพศ

3. ควรจัดให้มีสภาพแวดล้อมในที่ทำงานให้เหมาะสม เช่น ห้องสอบสวนผู้ต้องหา โดย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถร่วมฟังอยู่ในการพิจารณาคดีได้ ห้องขัง หรือห้องทำงาน ซึ่งสามารถ มองจากภายนอกได้ ไม่ปิดมิดชิด

5.5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรให้มีการศึกษาเชิงคุณภาพประกอบการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อจะได้ครอบคลุมราย ละเอียดที่ข้อมูลเชิงปริมาณไม่สามารถอธิบายได้ อาจจะช่วยการสัมภาษณ์เจาะลึก เป็นต้น

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่หลากหลายและเพื่อหา ข้อเสนอที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. กรณีผู้ถูกละเมิดควรมีการศึกษาถึงวิธีการแก้ไขหรือหาทางออกให้กับผู้ถูกคุกคาม ใน การป้องกันเมื่อต้องเผชิญหน้ากับเหตุการณ์การถูกคุกคามทางเพศ โดยออกมาเป็นคู่มือ เป็นต้น